

Täysistunto

Tiistai 5.5.2026 klo 14.00—21.39

12. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 175/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.34 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tätä mietintöä ei ole aikaisemmin täällä esitelty, toisin kuin tuo äskeinen — toki se ei nyt ollut vielä se mietintö vaan uusi lähete.

Mutta siis asiaan. Tässä esityksessä ehdotetaan semmoista lainsäädäntöä, joka koskee näitten sähköisten todisteiden rajat ylittävää hankkimista eli esimerkiksi niin sanottua eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämisen- ja säilyttämismääräystä. Kyse on siis asiaa koskevaa EU-asetusta täydentävästä kansallisesta lainsäädännöstä ja asiaa koskevan direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta. Tämä asetusta yhdessä tämän direktiivin kanssa muodostaa tällaisen uudenlaisen menettelyn rajat ylittävän sähköisen todistusaineiston hankinnassa.

Tämän lainsäädäntökokonaisuuden tarkoituksena on tehostaa ja edelleen myös nopeuttaa toimivaltaisten viranomaisten rajat ylittävää pääsyä tähän sähköiseen todistusaineistoon. Asetuksen mukainen menettely perustuu pääosiltaan suoran yhteydenpidon malliin sen soveltamisalaan kuuluvien yksityisten palveluntarjoajien kanssa.

Tämän esityksen ykköslakiehdotuksella, arvoisa puhemies, ehdotetaan annettavaksi asetusta täydentävät kansalliset säännökset. Eurooppalaisen esittämismääräyksen ja eurooppalaisen säilyttämismääräyksen antamiseksi esityksessä ehdotetaan toimivaltaisiksi viranomaisiksi Suomessa pääsääntöisesti esitutkintaviranomaisia. Ehotuksen mukaan syyttäjä tai sitten vaihtoehtoisesti tuomioistuimien vahvistaa määräykset tietoluokasta riippuen. Tämän asetuksen edellytyksenä on, että muiden kuin oikeusviranomaisten osalta määräyksien antaminen edellyttää sitten joko syyttäjän tai tuomioistuimen vahvistuksen. Suomeen tulevien määräysten täytäntöönpanomenettelyssä toimivaltainen viranomainen olisi pääsääntöisesti poliisi, mutta ehdotuksen mukaan oikeusviranomaisten osallistuminen tähän menettelyyn olisi varmistettu tarvittavilta osin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Sitten tämän esityksen kakkoslakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi palveluntarjoajille kuuluvista direktiivin mukaisista velvoitteista ja vastuista, jotka varmistaisivat muun ohella asetuksessa säädetyn menettelyn mukaisen yhteistyön toimivaltaisten viranomaisien kanssa sähköisten todisteiden hankkimiseksi rajat ylittävästi. Tämän direktiivin mukaisesti keskusviranomaiseksi Suomessa ehdotetaan tässä nyt sitten Liikenne- ja viestintävirastoa eli tuttujen kesken Traficomia. Keskusviranomaisen sitten muun muassa varmistaisi, että direktiiviä sovelletaan johdonmukaisella ja edelleen myöskin oikeasuhtaisella tavalla.

No, tässä mietinnössään lakivaliokunta sitten toteaa, että teknologinen kehitys on muuttanut rikollisuuden muotoja — niin kuin kaikki olette huomanneet ja täällä on monessakin yhteydessä todettu — ja sitten vaikuttanut samalla merkittävästi myös rikosten selvittämismahdollisuuksiin. Valiokunta pitääkin tärkeänä tämän sääntelykokonaisuuden mukaisen sähköisten todisteiden rajat ylittävän hankkimismenettelyn nopeuttamista ja tehostamista tässä kovastikin muuttuneessa toimintaympäristössä. Ja valiokunta pitää edelleen myös esityksen sisältämää kansallista ratkaisua toimivaltaisista viranomaisista, jotka äsken kerroin, ja niiden tehtävistä oikeinkin perusteltuina.

Mietinnössään, arvoisa rouva puhemies, lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutamin huomioon ja muutosehdotuksin. Keskeisimmät muutosehdotukset liittyvät lähinnä perustuslakivaliokunnan esityksestä antamassaan lausunnossa tekemiin huomioihin koskien seuraamussääntelyn täsmentämistä tämän kakkoslakiehdotuksen osalta.

Ehkä tämä tässä yhteydessä riittää. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Hänninen.

19.39 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Elämme ajassa, jossa rikollisuus ei enää pysähdy rajalle eikä rajoitu fyysiseen ympäristöömme. Vakavat rikokset suunnitellaan, toteutetaan ja peitetään yhä useammin digitaalisessa ympäristössä. Todisteet eivät ole mapissa hyllyllä vaan pilvipalveluissa, viestisovelluksissa ja ulkomaisten palveluntarjoajien järjestelmissä. Tässä esityksessä ei säädetä uudesta rikosnimikkeestä tai laajenneta viranomaisten valtuuksia summittaisesti. Nyt rakennamme selkeän, oikeudellisesti säännellyn ja EU-tasolla yhdenmukaistetun järjestelmän sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea turvallisuuskysymys. Terrorismin torjunta, lapsiin kohdistuvien rikosten selvittäminen, järjestäytynyt rikollisuus, kyberrikollisuus ja vakava talousrikollisuus ovat ilmiöitä, joissa keskeinen näyttö on nykyisin digitaalisessa muodossa. Ilman mahdollisuutta saada näitä tietoja ajoissa rikokset jäävät selvittämättä ja rikoksen uhrit vaille oikeutta. Siksi meillä ei ole varaa ylimääräiseen byrokraatiaan, vaan hallinnon on oltava selkeä. Tässä esityksessä suomalaisille viranomaisille annetaan mahdollisuus käyttää eurooppalaisia esittämismääräyksiä ja säilyttämismääräyksiä tilanteissa, joissa rikoksen selvittämiseksi tarvittavat tiedot ovat toisen jäsenvaltion alueella toimivan palveluntarjoajan hallussa. Uudistus on tärkeä, jotta globaaleihin rikosketjuihin ja kansainvälisiin jengeihin voidaan puuttua tehokkaasti. On tärkeää korostaa, että kyse ei ole yksilön oikeusturvan sivuuttamisesta. Menettelyn on perustuttava lakiin, toimivaltaisiin viranomaisiin, rajattuihin edellytyksiin ja EU-tasolla sovittuihin suojamekanismeihin. Mitä va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

kavammasta ja arkaluontoisemmasta tiedosta on kyse, sitä tiukempia on myös vaatimusten oltava. Näin yhdistetään kaksi oikeusvaltion ydintehtävää: tehokas rikostorjunta ja kansalaisten perusoikeuksien turvaaminen.

Lakivaliokunta on nyt käsitellyt tämän hyvän ehdotuksen ja tarkentanut, että siinä asetettua rikkeistä seuraavaa seuraamusmaksua ei saa määrätä ennen kuin palveluntarjoajalle on huomautuksella annettu mahdollisuus korjata rikkomus tai laiminlyönti. Tämä tarkennus on välttämätön, jotta laki ja sanktiot toimivat reilulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei tänä päivänä ole vain rajavalvontaa tai poliisin läsnäoloa kaduilla. Se on myös sitä, että yhteiskunnalla on kyky toimia digitaalisessa ympäristössä, jossa rikollisuus liikkuu sekunneissa maasta toiseen. Tällä esityksellä vahvistetaan juuri tätä toimivuutta. Se tekee selväksi, että rikollinen ei voi piiloutua datakeskuksen, pilvipalvelun tai valtion rajan taakse. Samalla esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa Suomi vahvistaa sisäistä turvallisuuttaan ja oikeusvaltiota digitaalisessa ajassa. Haluamme turvata uhrien oikeuksia, parantaa rikosten selvittämistä ja luoda ennakoitavat pelisäännöt yrityksille. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.44 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on todellakin kyse nyt täydentävästä lainsäädännöstä, mikä liittyy sähköisten todisteitten esittämismääräyksiin ja säilyttämismääräyksiin ja ylipäätään niitten saantiin. Liikenne- ja viestintävaliokuntahan myöskin on tästä asiasta antanut lausunnon.

Lähtökohtaisestihan tämä on hyvin kannatettava lainsäädäntö, koska se parantaa poliisin rajat ylittäviä tiedonsaantimahdollisuuksia rikostutkinnan näkökulmasta ja sitten myöskin vähentää hallinnollista taakkaa. Yksi merkittävimmistä hyödyistä tässä on myöskin se, että tämä suoraviivaistaa näitä prosesseja huomattavalla tavalla. Ennen tätä lainsäädäntöä viranomaiset joutuivat toimimaan monen välikäden kautta, ja se on ollut monimutkaista, hyvin hidasta ja joskus jopa mahdotonta, ja nyt mennäänkin ihan suoraan asian ytimeen tässä. Tämä on merkittävä uudistus siinä mielessä ja kaikin puolin kannatettava.

Ainoa asia, mikä tietenkin tuolla liikenne- ja viestintävaliokunnassakin on nostettu esille ja jopa siellä lausunnon johtopäätöksissä, on huoli siitä, kun nyt keskusviranomaiseksi tässä on sitten valikoitunut Traficom ja Traficomille kuitenkin varsin paljon tulee koko ajan lisää vastuita mutta ei lisäresursseja. Sikäli ollaan sitten kiinnitetty valiokunnassa huomiota myöskin siihen, millä tavalla Traficom selviytyy tehtävistään ja varsinkin niistä aivan keskeisimmistä, tärkeimmistä ydintehtävistään. Jatkuva vastuitten lisääntyminen tarkoittaa vääjäämättömästi sitä, että siellä joudutaan sitten priorisoimaan, ja se ei välttämättä ole hyvä asia. Tämmöisessä maailmantilanteessa, jossa me elämme ja jossa Traficomkin viranomaisena on hyvin olennaisessa osassa muun muassa kyberturvallisuuden näkökulmasta, meidän on ihan oikeasti kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että se sitten myöskin selviytyy tehtävistään. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 175/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.